

Διάλεξη 16: Σωροί

Στην ενότητα αυτή θα μελετηθούν τα εξής επιμέρους θέματα:

- Ουρές Προτεραιότητας
- Ο ΑΤΔ Σωρός, Υλοποίηση και πράξεις

Διδάσκων: Παναγιώτης Ανδρέου

Ουρά Προτεραιότητας

- Η δομή δεδομένων **Ουρά (Queue)** υποστηρίζει FIFO (first-in first-out) στρατηγική για εισαγωγές και διαγραφές στοιχείων.
- Σε διάφορες εφαρμογές, όμως, **υπάρχει η ανάγκη** επιλογής στοιχείων από κάποιο σύνολο σύμφωνα με κάποια **σειρά προτεραιότητας** (π.χ., σε λειτουργικά συστήματα).
- Σε ουρές προτεραιότητας κύρια σημασία έχει η προτεραιότητα του κάθε στοιχείου, **πρώτο βγαίνει πάντα το στοιχείο με τη μεγαλύτερη προτεραιότητα.**

Ουρά Προτεραιότητας (συν.)

- Ουρά Προτεραιότητας
- Ο ΑΤΔ ουρά προτεραιότητας ορίζεται ως μια ακολουθία στοιχείων συνοδευόμενη από τις πράξεις:
  - **Delete_Min***: Διαγράφει το ελάχιστο στοιχείο
Θεωρούμε ότι το μικρότερο κλειδί έχει τη μεγαλύτερη προτεραιότητα
  - **Insert**: Εισάγει ένα καινούριο στοιχείο

Υλοποίηση Ουράς Προτεραιότητας

Πιθανές υλοποιήσεις:

1. Συνδεδεμένη λίστα

Insert: $O(1)$, Delete_Min: $O(n)$

2. Ταξινομημένη συνδεδεμένη λίστα

Insert: $O(n)$, Delete_Min: $O(1)$

3. Δυαδικό δένδρο αναζήτησης

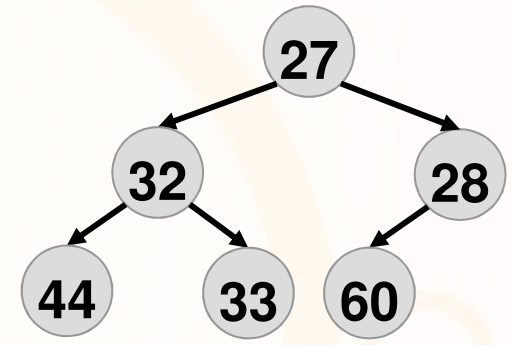
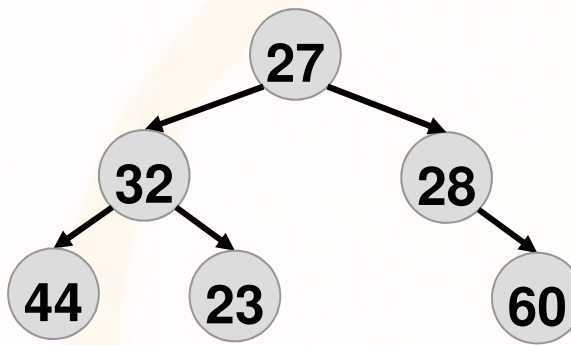
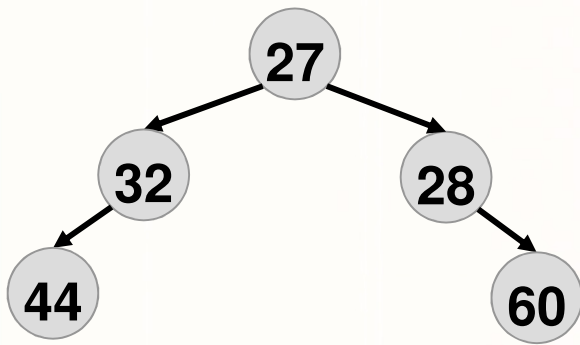
Insert, Delete_Min: $O(\log n)$

Ερώτηση: Υπάρχει καλύτερη υλοποίηση;

Ναι, μια ενδιαφέρουσα τάξη δυαδικών δένδρων, **οι σωροί.**

Ο ΑΤΔ Σωρός

- Σωρός ελαχίστων (MinHeap) είναι ένα δυαδικό δένδρο που ικανοποιεί:
  - δομική ιδιότητα: είναι πλήρες
  - ιδιότητα σειράς: το κλειδί ενός κόμβου είναι μικρότερο από τα κλειδιά των παιδιών του
- Σε κάθε υπόδενδρο, το μικρότερο στοιχείο βρίσκεται στη ρίζα.
- Δεν υπάρχει καμιά σχέση μεταξύ κλειδιών αδελφών.
- Ποια από τα πιο κάτω δένδρα είναι σωροί;

Πλήρη Δυαδικά Δέντρα

- Σε ένα πλήρες δυαδικό δένδρο, στο επίπεδο k υπάρχουν το πολύ 2^{k-1} κόμβοι.
- Σε ένα πλήρες δυαδικό δένδρο ύψους h όλα τα επίπεδα μέχρι το h -οστό είναι εντελώς γεμάτα, και το επίπεδο $h+1$ είναι γεμάτο από τα αριστερά στα δεξιά.
- Ο αριθμός των κόμβων μέχρι το επίπεδο h δίνεται από το άθροισμα

$$\sum_{i=1}^h 2^{(i-1)} = 2^h - 1$$

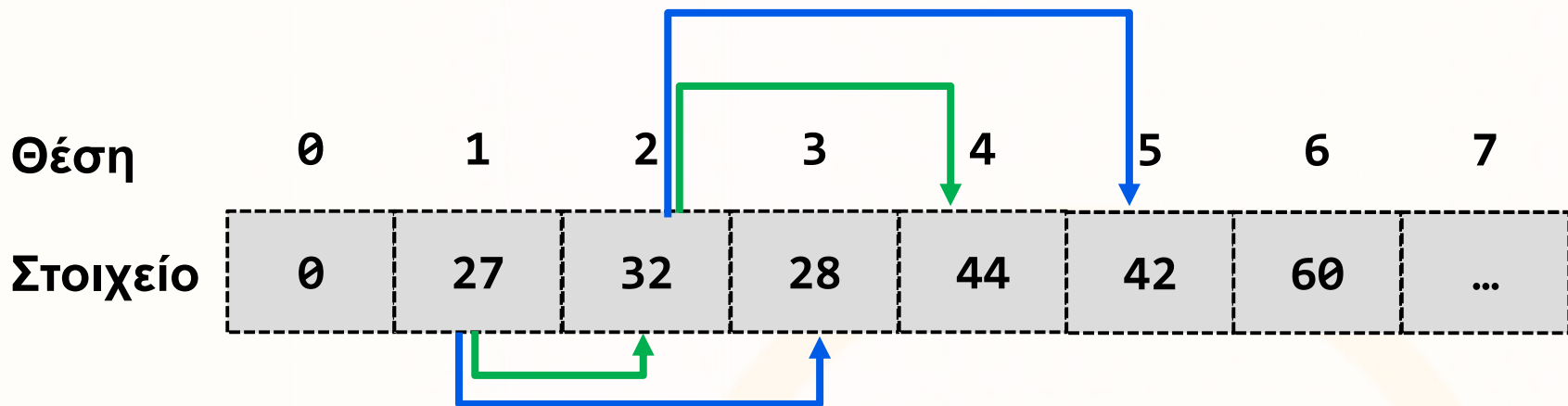
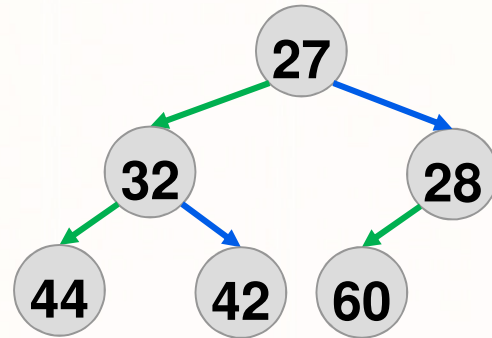
- Επομένως, ένα πλήρες δένδρο ύψους h έχει μεταξύ 2^h και $2^{h+1} - 1$ κόμβους.
- Ένα πλήρες δένδρο με n κόμβους έχει ύψος $O(\log n)$.

Υλοποίηση με πίνακες

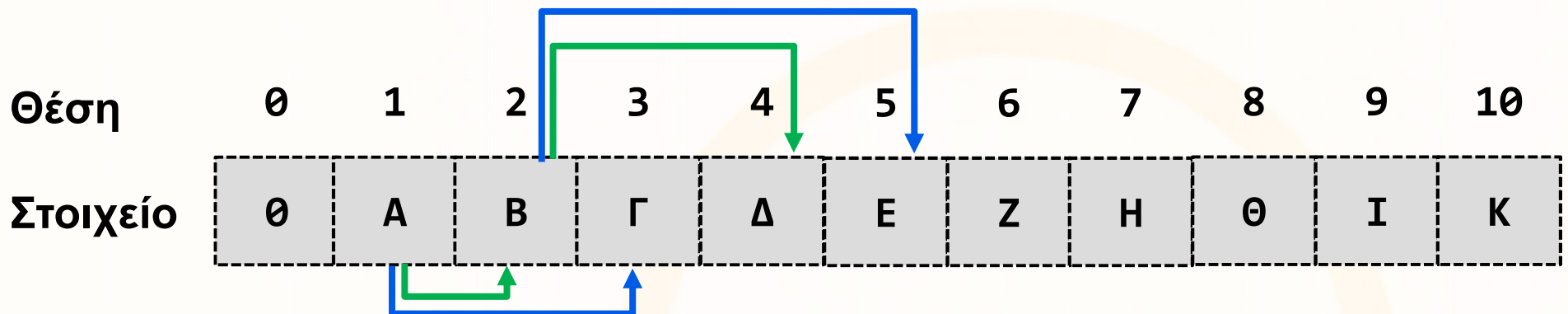
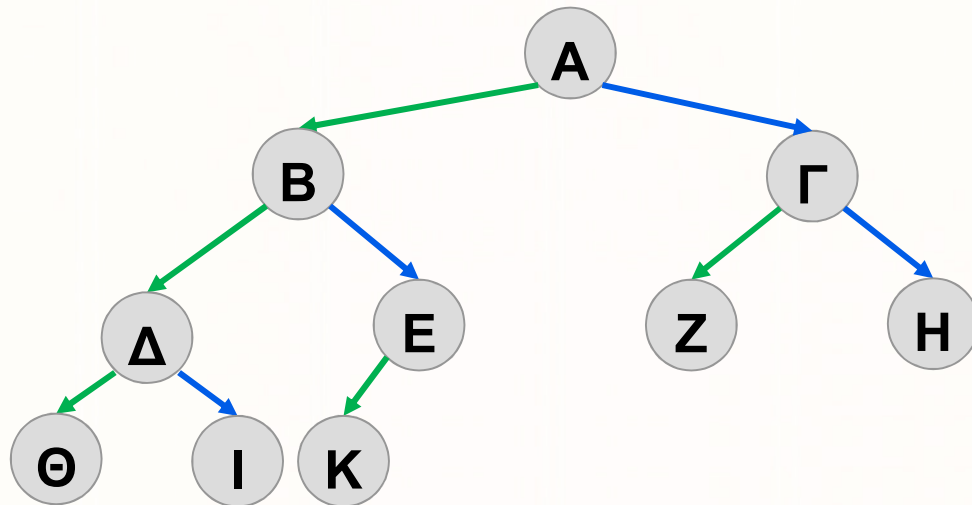
- Ένα πλήρες δυαδικό δένδρο μπορεί να αποθηκευτεί σε πίνακα ως εξής:
  - στη θέση 1 βάζουμε το στοιχείο της ρίζας
  - αν κάποιος κόμβος u βρίσκεται στη θέση i , τότε τοποθετούμε το αριστερό του παιδί στη θέση $2i$, και το δεξιό του παιδί στη θέση $2i + 1$.
- Ο πατέρας ενός κόμβου στη θέση i (εκτός από τη ρίζα) βρίσκεται στη θέση $\lfloor i/2 \rfloor$.
- **Πλεονέκτημα:** Δεν χρειάζονται δείκτες, έτσι εξοικονομούμε μνήμη και έχουμε πιο απλές διαδικασίες.
- **Μειονέκτημα:** πρέπει να γνωρίζουμε από την αρχή το μέγιστο μέγεθος του σωρού.

Παράδειγμα αναπαράστασης σωρού

Παράδειγμα αναπαράστασης σωρού

Υλοποίηση Σωρού

- Ένας σωρός μπορεί να υλοποιηθεί ως μια εγγραφή **Heap** με τρία πεδία:
1. **size** (τύπου int): αποθηκεύει το μέγεθος του σωρού.
  2. **maxSize** (τύπου int): το μέγιστο μέγεθος του πίνακα,
  3. **contents** (τύπου πίνακα): τα στοιχεία του σωρού.
- Αυτή η δομή θα πρέπει να υποστηρίζει τις πράξεις: `makeEmpty`, `isEmpty`, `isFull`, `insert`, `deleteMin`.

```
public class Heap {  
  
    private int contents[];  
    private int size;  
    private int maxsize;  
  
    public Heap(int n) {  
        this.contents = new int[n];  
        this.size = 0;  
        this.maxsize = n-1;  
    }  
  
    public boolean isEmpty(){  
        return  
            this.size==0;  
    }  
  
    public boolean isFull(){  
        return  
            this.size==this.maxsize;  
    }  
}
```

Εισαγωγή κόμβου

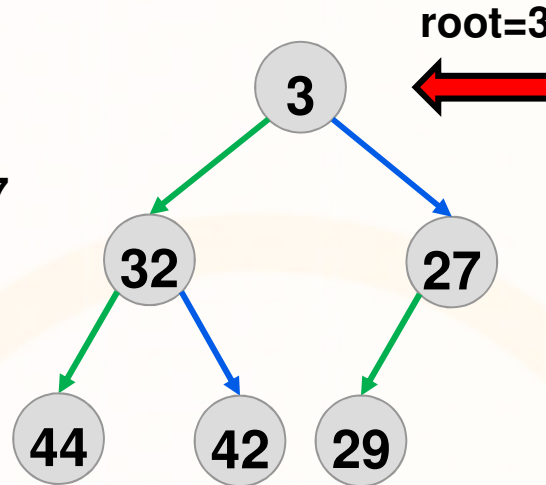
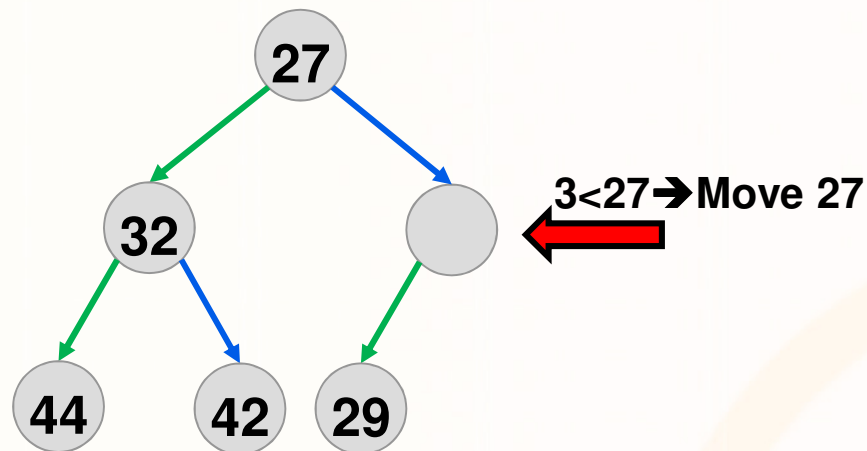
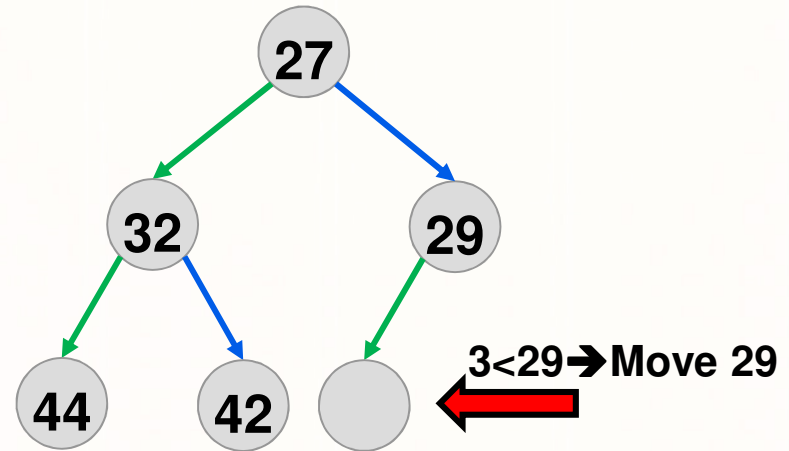
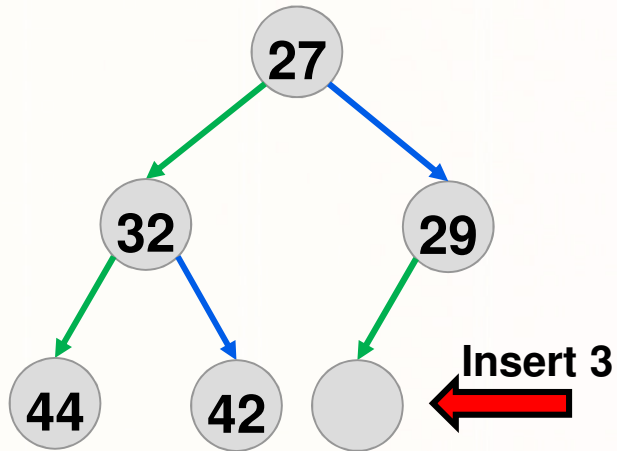
- Σε ένα πλήρες δυαδικό δένδρο υπάρχει μία μόνο θέση όπου μπορεί να εισαχθεί κόμβος και η εισαγωγή να διατηρήσει το δένδρο πλήρες.
- Αυτή η θέση είναι η πιο δεξιά στο τελευταίο επίπεδο του δένδρου, και αντιστοιχεί στη θέση $size+1$ του πίνακα.
- Για να εισάγουμε ένα κλειδί k σε ένα σωρό σκεφτόμαστε ως εξής:
Πιθανόν το k να μην μπορεί να μπει στην κενή θέση $size+1$, γιατί μια τέτοια εισαγωγή να παραβιάζει τη δεύτερη ιδιότητα του σωρού.
Έστω ότι η κενή θέση είναι η x , ο πατέρας αυτής της θέσης είναι ο u , και k' είναι το κλειδί του u . Τότε εφαρμόζουμε τα εξής:
  1. αν $k > k'$, ή, η θέση x αντιστοιχεί στη ρίζα, τότε $contents[x] = k$
  2. αν $k < k'$, τότε βάλε το k' στη θέση x , και ανάλαβε να γεμίσεις τη θέση u , δηλαδή $contents[x] = k'$; $x = u$; και
  3. επανάλαβε τη διαδικασία.
- Αυτή η διαδικασία σύγκρισης με τον πατρικό κόμβο και αναρρίχησης μπορεί να συνεχιστεί μέχρι τη ρίζα του δένδρου.

Σωρός με Στατική Δέσμευση Μνήμης: Υλοποίηση

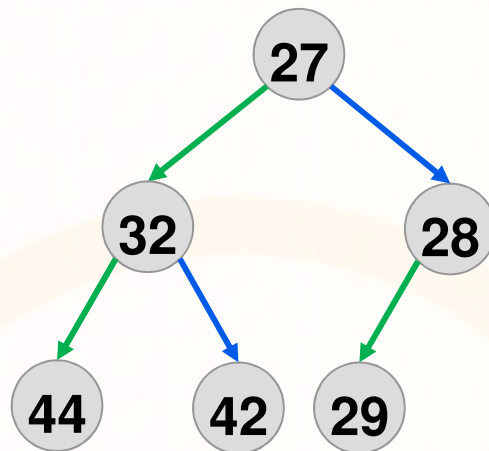
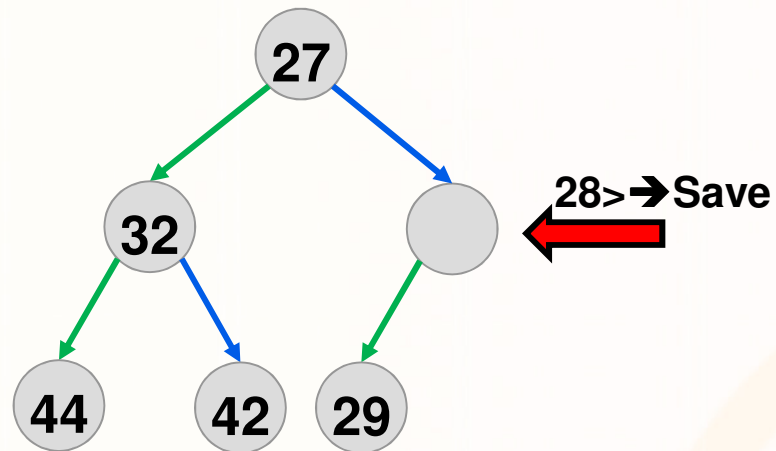
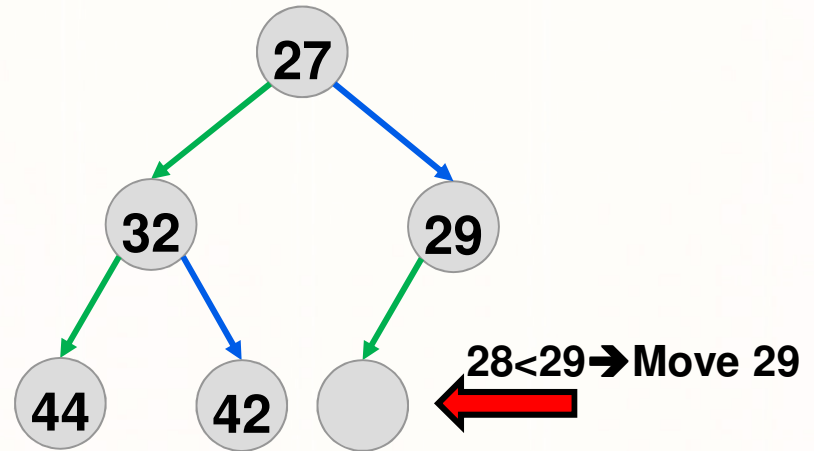
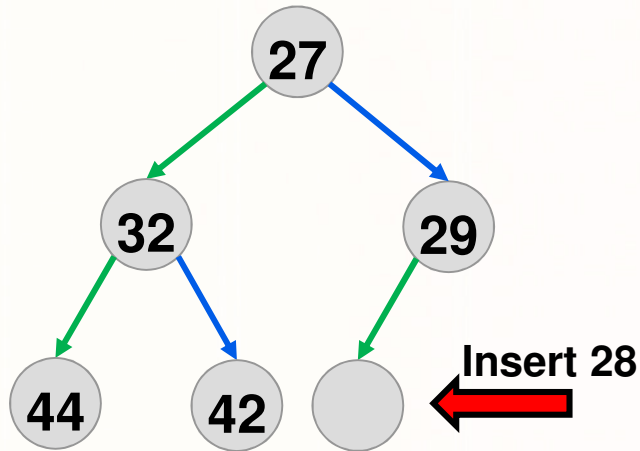
- Συνάρτηση `public void insert(int k);` :

```
public void insert(int k) {  
  
    if (this.size < this.maxsize) {  
        int index = this.size + 1;  
  
        while (index > 1 && this.contents[(index / 2)] > k) {  
            this.contents[index] = this.contents[(index / 2)];  
            index = index / 2;  
        }  
  
        this.contents[index] = k;  
        this.size++;  
  
        this.contents[0] = this.size;  
    }  
}
```

Παράδειγμα 1: Εισαγωγή σε Σωρό

Παράδειγμα 2: Εισαγωγή σε Σωρό

0	1	2	3	4	5	6	7
0	27	32	28	44	42	29	...

Διαγραφή Ελάχιστου Στοιχείου

- Το ελάχιστο στοιχείο βρίσκεται πάντοτε στην κορυφή και η διαγραφή του προκαλεί μια κενή θέση στη ρίζα.
- Θα πρέπει να κατεβάσουμε αυτή την κενή θέση προς τα κάτω και δεξιά.
- Σε κάθε βήμα ελέγχουμε τα παιδιά της εκάστοτε κενής θέσης.
Έστω ότι x είναι η κενή θέση:
  1. Αν το κλειδί που βρίσκεται στην τελευταία θέση του σωρού είναι μικρότερο από τα κλειδιά των παιδιών του x τότε μεταφέρουμε το κλειδί αυτό στην κενή θέση και μειώνουμε το μέγεθος του σωρού $contents[x] = contents[size]; size--;$ και τερματίζουμε τη διαδικασία.
  2. Διαφορετικά, διαλέγουμε το παιδί u του x το οποίο έχει το μικρότερο κλειδί, μεταφέρουμε το κλειδί του u στο x και κάνουμε κενή θέση τη u : $contents[x] = u; x = u$
  3. Επαναλαμβάνουμε τη διαδικασία.

Σωρός με Στατική Δέσμευση Μνήμης: Υλοποίηση

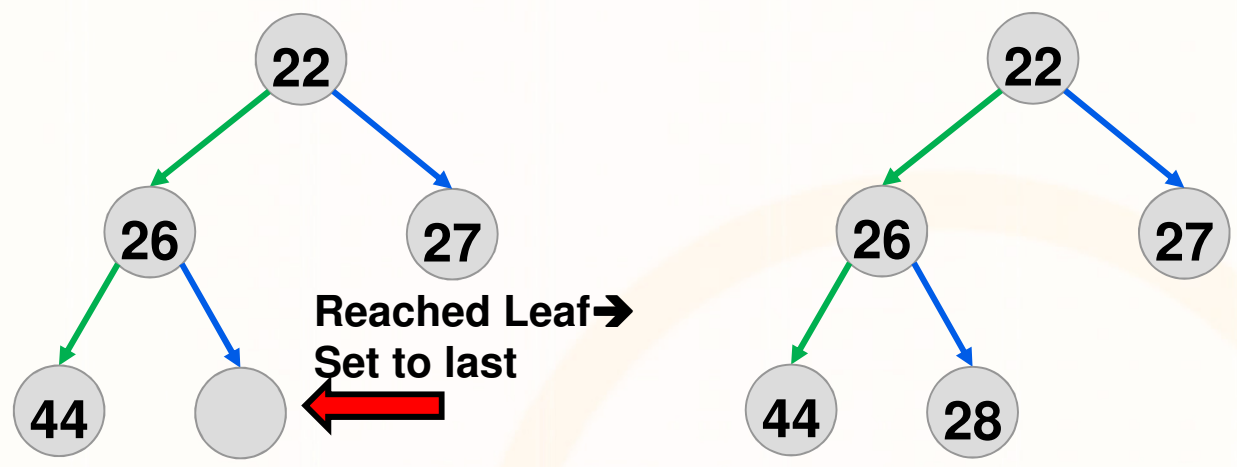
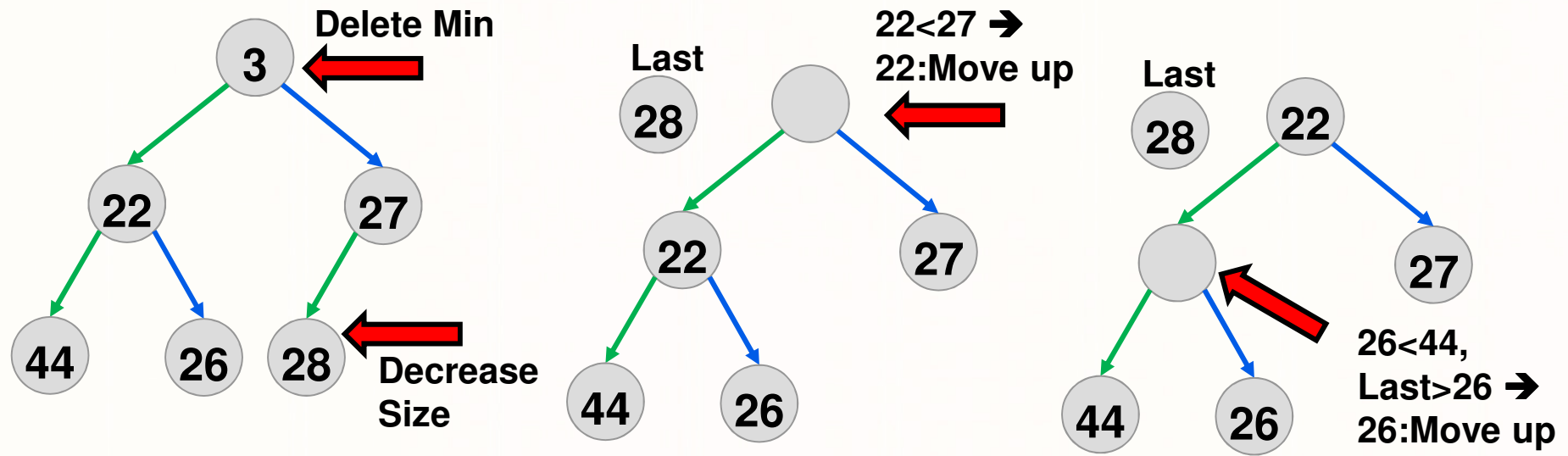
- Συνάρτηση `public int deleteMin()` :

```
public int deleteMin() {
    int min = 0, last;
    int x = 1, child = 0;

    if (!isEmpty()) {
        min = this.contents[1];
        last = this.contents[this.size];
        this.size--;
        this.contents[0] = this.size;

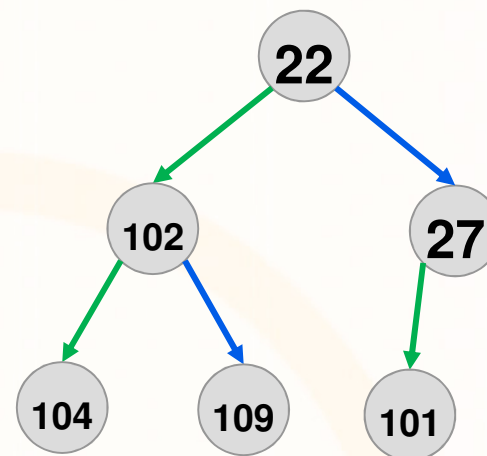
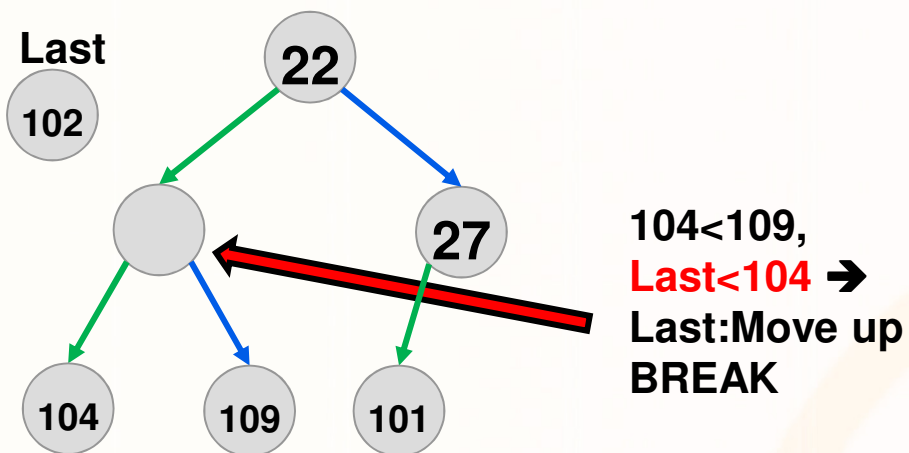
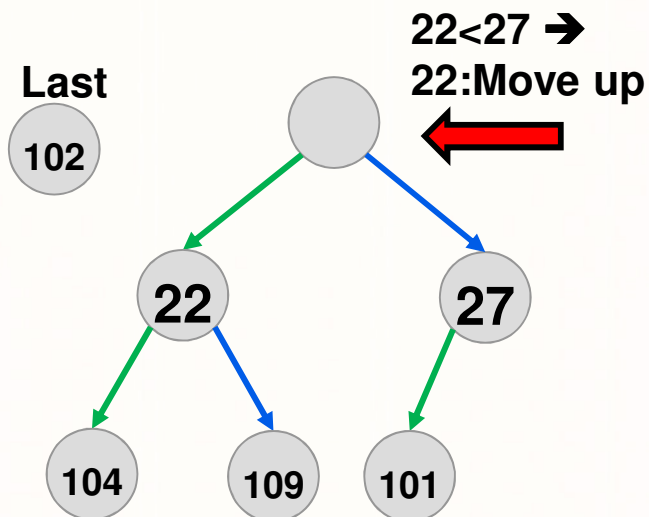
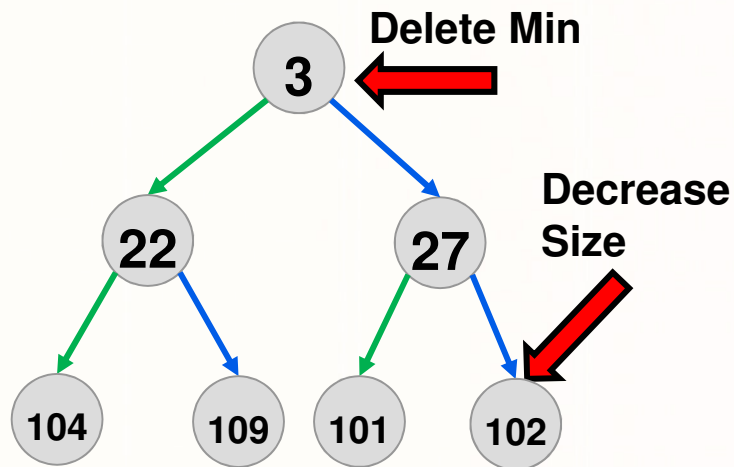
        while ((x * 2) <= this.size) {
            child = x * 2;
            if (child != this.size
                && this.contents[child + 1] < this.contents[child])
                child++;
            if (last > this.contents[child]) {
                this.contents[x] = this.contents[child];
                x = child;
            }
            else break;
        }
        this.contents[x] = last;
    }
    return min;
}
```

Παράδειγμα 3: Εξαγωγή από Σωρό

0	1	2	3	4	5	6
0	22	26	27	44	28	...

Παράδειγμα 3: Εξαγωγή από Σωρό

0	1	2	3	4	5	6
0	22	102	27	104	109	101

Μερικά Σχόλια

- Ο χρόνος εκτέλεσης των διαδικασιών InsertHeap και DeleteMin είναι της τάξης $O(h)$ δηλαδή $O(\log n)$.
(h : ύψος, n : αριθμός κόμβων)
- Ποιο είναι το όφελος της δομής σε σύγκριση με δυαδικά δένδρα αναζήτησης;
- Οι σωροί χρησιμοποιούνται ευρέως σε λειτουργικά συστήματα, συστήματα όπου γίνεται διαμερισμός του χρόνου του υπολογιστή σε > 1 εργασίες (task scheduling) και σε μεταγλωττιστές.
- Συμμετρικά, μπορούμε να ορίσουμε τη δομή maxHeap, όπου η ρίζα περιέχει το μέγιστο στοιχείο.
- Εκτός από δυαδικούς σωρούς, μπορούμε να ορίσουμε τους d -σωρούς (d -heaps), όπου κάθε κόμβος έχει d παιδιά.